

ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ДЕЛЕГАЦИЯ В КОНГРЕСА НА МЕСТНИТЕ И РЕГИОНАЛНИТЕ ВЛАСТИ НА СЪВЕТА НА ЕВРОПА ПРЕЗ 2025 г.

Българската национална делегация в Конгреса на местните и регионални власти на Съвета на Европа (Конгреса) за мандат 2021-2026 г., е одобрена с Решение № 860 на МС от 26 ноември 2020 г., изменено с Решение № 454 на МС от 2024 г. През настоящата година стартира и процедурата по обновяване на състава на делегацията за мандат 2026-2031 г. Предложението на УС на НСОРБ до МРРБ е за запазване на настоящия състав.

Съгласно правилата и процедурите за дейността на организацията, Конгресът провежда две пленарни сесии годишно – едната през пролетта и другата през есента, което се случува и през 2025 г. Кратка информация за участието на членовете на делегацията в заседания и други събития на Конгреса е представена по-долу:

48-ма Пленарна сесия, 25-27 март 2025 г.

В рамките на сесията участваха кметовете на общините: **Каварна - Елена Балтаджиева, Венец – Нехрибан Ахмедова, Мирково – Цветанка Йотина и Созопол – Тихомир Янакиев.**

Основните дискусии бяха свързани с прилагането на Европейската харта за местно самоуправление в Лихтенщайн и Сан Марино, наблюдението на избори в Черна гора, Босна и Херцеговина и мисия в Румъния. Местната и регионалната демокрация в Грузия също бе засегната, както и възстановяването на Украйна. За първи път участва и делегация от демократичните сили на Беларус, която изрази стремеж един ден страната да подпише Хартата.

По време на Пленарната сесия бе представен и нов меморандум за разбирателство между Конгреса и Асоциацията на обединените териториални общности на Украйна. Документът цели да засили сътрудничеството, да насърчи реформите в местното самоуправление и да подобри устойчивостта на украинските общности.

В дебата за войната в Украйна и бъдещото възстановяване участваха високопоставени украински представители – Олексий Рябийкин, Виталий Безгин и специалният пратеник Давиде Ла Сесилия. Представени бяха предприетите от Украйна действия, като говорителите посочиха сериозната нуждата от експертна подкрепа. В допълнение Конгресът прие декларация за възстановяването на страната.

В рамките на програмата бе проведена и дебат за сексуалното насилие в конфликтни зони, подчертавайки дейността на организацията „Stand Speak Rise Up“ и необходимостта да се дава гласност на преживелите насилие, в това число – над жени политици.

Беше разгледан въпросът за външната намеса в изборите, включително дезинформация, незаконно финансиране и кибератаки. Конгресът препоръча

укрепване на регулациите, подкрепа за изследвания и повишаване на обществената осведоменост, като се запази свободата на изразяване.

Бе обсъдена и необходимостта от по-добро управление на водните ресурси в контекста на климатичните промени и урбанизацията. Местните власти имат ключова роля в прилагането на устойчиви водни практики.

В дебата за жилищната криза специалният докладчик на ООН Оливие де Шутер подчерта увеличаващата се бездомност и осъди криминализирането ѝ. Той призова за стратегия „Жилище на първо място“ и за повече инвестиции в социални жилища.

Накрая бяха разгледани приносът на Конгреса към глобални процеси, свързани със социалното развитие, борбата с трафика на хора с цел експлоатация, околната среда, регионалните финанси и ролята на регионите в европейската интеграция.

49-та Пленарна сесия, 28-30 октомври 2025 г.

В сесията участваха кметовете на общините: **Каварна - Елена Балтаджиева, Мирково – Цветанка Йотина, Созопол – Тихомир Янакиев.** Към делегацията се присъединиха и проф. д-р Христина Янчева – областен управител на област Пловдив и г-жа Веселина Стоянова – директор на дирекция „Канцелария на кмета и комуникации“, община Пловдив.

Откриването на сесията в Страсбург отбеляза тържествено и 40 години от приемането на Европейската харта за местно самоуправление (ЕХМС), която е основополагащ документ, гарантиращ ефективността и демократичността на местното управление в страните членки.

Конгресът прие декларация, насочена към растящите атаки срещу свободата на словото в политическите събрания. Подчертано бе значението на плурализма и свободното изразяване като основни принципи на демокрацията. Конгресът подчерта, че ангажиментът на европейските държави към защита на демократичните ценности, правата на човека и върховенството на закона е ключов за устойчивото управление. В декларацията беше припомнена практиката на Европейския съд по правата на човека, според която свободният политически дебат е съществен елемент от демократичния живот. Конгресът призова страните да не използват наказателни производства като средство за репресия срещу критични позиции.

В рамките на сесията бяха презентирани и приоритетите на малтийското председателство на Комитета на министрите, в това число ролята на местните власти в прилагането на европейските ценности в ежедневието на гражданите. Делегатите обсъдиха и реформи в Европейската седмица на местната демокрация, където акцентът беше поставен върху участието на младите хора и откритостта на местните институции към нови модели на гражданска ангажираност.

Сигурността в европейските градове и региони беше също сред основните теми, като говорителите споделиха опита на своите региони при справяне с конфликти, кризи и миграционен натиск, както и посочиха необходимостта от солидарност и устойчиви механизми за управление на риска.

В младежкия панел, посветен на бъдещето на демокрацията, участваха представители на Конгреса и Съвета на Европа, сред които Сивели, Бертюол и Нина Грмуса. България бе представена от младежкия делегат Мартин Величков. Пленарната сесия разгледа и мониторингови доклади за прилагането на Европейската харта за местно самоуправление в Гърция, Молдова и Словения, както и наблюдения на избори във Финландия и Хамбург.

В панела за справяне с жилищната криза чрез социални иновации докладчиците представиха новаторски решения за достъпно жилищно настаняване, подкрепени с добри практики от Валета и Бристол. Отбелязано бе, че в много европейски градове разходите за наем значително надхвърлят препоръчителния дял от доходите, а жилищната политика трябва да се разглежда като основен елемент на социалното приобщаване и достъпа до услуги.

Конгресът призова местните и регионалните власти да разработват политики за жилищно настаняване, базирани на реални оценки на нуждите, да стимулират иновациите и партньорствата, както и да разширяват достъпа до съществуващи и нови жилищни решения. От националните правителства бе поискано да предоставят по-адекватна подкрепа, включително мерки, насочени към домакинства със средни доходи, за които жилищата стават все по-недостъпни.

По време на заседанието бе дебатирана и темата за ролята на местните власти в справянето с предизвикателствата, свързани с употребата и разпространението на наркотици в градска среда. Тя се вписва в по-широката рамка на усилията на Съвета на Европа и ЕС за справяне с последиците от употребата на наркотици на местно ниво. Европейската стратегия за наркотиците 2021–2025 г. подчертава значението на местните власти в превенцията, лечението и социалната реинтеграция.

Комисия по мониторинг

В заседанието на **25 март 2025 г.** участва **кметът на Венец – Нехрибан Ахмедова**. Комисията разгледа проект за допълнителен протокол към Европейската харта за местното самоуправление, свързан с екологичните аспекти на местното управление. Представен бе обяснителен меморандум и предварителен проект на препоръка, които бяха обсъдени и одобрени.

В рамките на точката за местна и регионална демокрация бяха представени резултати от две мониторингови дейности - в Република Молдова, проведено в началото на март 2025 г. и последващия мониторинг в Ирландия, осъществен през

ноември 2024 г., със специален фокус върху изпълнението на предишните препоръки на Конгреса.

Делегатите бяха запознати и с информация за наблюдението на регионалните избори в германската провинция Хамбург, проведени на 2 март 2025 г.

Украинската делегация предостави актуална информация за положението в общините и регионите на Украйна в контекста на продължаващия конфликт, последвана от обмен на мнения между членовете. Беше разгледана и ситуацията в Грузия, като бяха представени данни във връзка с предстоящия дебат в Конгреса относно местната и регионалната демокрация в страната.

В заседанието на **28 октомври 2025 г.** нямахме представител. Членовете на комисията обсъдиха приеха мониторингов доклад за Литва, изготвен след посещение през май 2025 г. След това вниманието се насочи към наблюдението на местни и регионални избори, като бе представен проекто-доклад за статута на националните и международните наблюдатели в 46-те държави членки.

Делегатите разгледаха и писмо от Мартин Величков, младежки делегат от България по отношение тенденции на отстъпление от демократичното развитие в България, особено по отношение на независимостта на местното самоуправление. Сред акцентите в писмото са отстраняването от длъжност поради „несъвместимост“ на трима районни кметове в Столична община и двама във Варна, както и ареста на Благомир Коцев, кмет на община Варна. Комисията взе под внимание писмото и реши да предложи на Бюрото на Конгреса посещение в България за установяване на фактите, което би могло да бъде насрочено за началото на 2026 г.

Бяха засегнати и последните събития в Турция, свързани с местната демокрация, както и актуалната ситуация в украинските общини и региони в условията на война. Особено внимание бе отделено на темата за правата на човека и върховенството на закона. Представен бе проект за наръчник относно свободата на изразяване и събрания, както и последни дейности в областта на правата на човека. Обсъдено бе и преразглеждането на контролния списък за върховенство на закона на Венецианската комисия.

Комисия по социално приобщаване и човешко достойнство

В заседанието на **25 март 2025 г.** участваха **кметът на община Каварна, Елена Балтаджиева и кметът на община Мирково, Цветанка Йотина.**

В хода на заседанието бяха проведени избори за ръководни позиции. Процедурите включваха представяне на кандидатури и гласуване съгласно установените правила. Избрани бяха председател, първи заместник-председател и пет заместник-председател на комисията.

Комисията разгледа доклад относно иновативни подходи в социалните жилища за справяне с жилищната криза, а представител на ОИСР направи специализирана

презентация за социалните жилища в Източна Европа, след която последва обмен на мнения.

Членовете бяха информирани и за напредъка в преразглеждането на Европейската харта за участие на младите хора, като бяха поканени да изпратят писмени коментари до 28 април 2025 г.

В заседанието на **28 октомври 2025 г.** участваха **кметът на община Каварна, Елена Балтаджиева и кметът на община Мирково – Цветанка Йотина.**

Членовете на Комисията поставиха фокус върху ключови теми като равенство, човешки права и устойчиво развитие на местно ниво. Акцентът падна върху три доклада в процес на изготвяне, свързани с обезлюдяването на селските райони в Европа, гарантирането на социалните права на местно и регионално ниво и свободата на словото.

Особено внимание беше обърнато от страна на заместник-постоянният докладчик по правата на човека, която направи тревожно изявление и подчерта, че „в някои държави средства и фондове, предоставени от Съвета на Европа, се използват не за укрепване на демокрацията и приобщаването, а за подкрепа на анти-приобщаващи и дискриминиращи движения и организации“. По време на заседанието - Брайън Баатч (Германия, SOC/G/PD) бе избран за четвърти заместник-председател.

Комисия по управление

На заседанието на **25 март** т.г. българската делегация беше представлявана от **кметът на Созопол – Тихомир Янакиев.**

Комисията обсъди проект на условията за мандат, посветен на „Регионите и териториите със специален статут в Европа“. Членовете подчертаха значението на специалния статут в контекста на териториалната цялост и автономията и бяха приканени да изпратят номинации за докладчик.

Представена бе концепция за насърчаване на действено гражданско участие чрез управление на общи ресурси, отвъд традиционните институционални модели, както и структурата на бъдещия доклад за преподаването на регионална история, фокусиран върху потенциала и трудностите на децентрализиран подход. Членовете на комисията бяха запознати с развитието по доклада за бреговата ерозия, свързан със стратегиите за адаптиране към климатичните промени.

Заместник-постоянният докладчик по правата на човека, представи актуална информация относно изпълнението на Стратегията на Конгреса в тази област и подчерта възможностите за по-дълбоко интегриране на правата на човека в работата на комисията.

По време на заседанието на Комисията на **28 октомври** участва **кметът на Созопол – Тихомир Янакиев.**

Комисията одобри стратегия за възстановяване и реконструкция на Украйна на местно и регионално ниво. Стратегията очертава основните предизвикателства и приоритети на процеса, като взема предвид реформата за децентрализация и различните реалности и капацитет на регионите на украинската държава. Стратегията се застъпва за най-високите демократични стандарти, подкрепени от ефективно многостепенно управление, докато страната напредва в процеса на присъединяване към ЕС. Тя ще служи като основа за по-нататъшни тематични доклади и дейности. В допълнение, комисията по управление: одобри и мандат за доклад за справяне с отсъствията от училище в европейските общности; прие доклад за прилагането на Европейската харта за местно самоуправление в Литва и одобри мандат за доклад за статута на националните и международните наблюдатели на местни и регионални избори в 46-те държави членки.

Изпълнението на съдебни решения на Европейски съд по правата на човека

В резултат от 4-тата Среца на върха на Съвета на Европа, проведена в Рейкявик през май 2023 г., държавните и правителствени ръководители на страните от Съвета на Европа приеха Декларацията, сред чиито цели са и подобреното изпълнение на съдебните решения на Европейският съд по правата на човека (ЕСПЧ) от всички нива на управление. Конгресът допринася за изпълнението на решенията на Съда на местно ниво, чрез установяване на открит и конструктивен политически диалог със съответните власти.

Целта е провеждане на диалог за възможни мерки и политики, които биха могли да бъдат приети на местно ниво в изпълнение на решенията на ЕСПЧ, по-специално по отношение на групата от дела „Йорданова и други срещу България“, „Иванова и Черкезов срещу България“ и „Симеонова срещу България“.

Тези дела засягат основно прилагането на принципа на пропорционалност на заповеди за изземване на общински имоти или заповеди за премахване на незаконни постройки, когато засегнатите лица се лишават от единствено жилище.

Като резултат от мисиите се очаква разработването на пътна карта/ план за действие за изпълнението на препоръките на ЕСПЧ, като се ползват добрите примери и практики, идентифицирани в общините, които да служат и като модел сред други държави от Съвета на Европа.

В продължение на диалога и посещенията от 2024 г., през 2025 г. бяха проведени още две мисии, като по-долу са основни акценти от тях:

3 юни 2025 г. в София: Българската делегация бе представена от Елена Балтаджиева, кмет на община Каварна, Нехрибан Ахемдова, кмет на община Венец и Цветанка Йотина, кмет на община Мирково.

Основната цел бе дискусия по проекта на План за действие. От страна на участващите бе посочено, че дейностите надхвърлят правомощията, капацитета и

мандата на НСОРБ като сдружение с нестопанска цел и дейността по представителство и защита на интересите на българските общини.

Също така текстовете не отразяват коментарите и бележките от изпратеното от страна на НСОРБ становище и като цяло дейности не създават яснота за тяхното финансиране или са в колизия с правомощията на общинските съвети.

Като компромис бе предложено да се обмисли провеждането на информационно-комуникационни дейности по темата. По отношение на организирането на обсъждания за нуждата от нормативни промени, бе посочено, че при конкретен проблем или законодателна промяна в тази сфера, то НСОРБ ще планира подобна дискусия.

След срещата през юни 2025 г. последваха още две ревизии на Плана. Въпреки бележките и коментарите на НСОРБ, в последващите редакции няма подобрение на текстовете, като на практика в последната версия НСОРБ се явява основна организация, която следва да координира, управлява и реализира изпълнението на плана. За общините също са предвидени съответните дейности за изпълнение без наличие на реформа на националната правна база.

26 ноември 2025 г. в София: Българската делегация бе представена от Елена Балтаджиева, кмет на община Каварна, Пенчо Милков, кмет на община Русе и Галя Захариева, кмет на община Нова Загора.

Със статут на наблюдател се включиха и представители на дирекция „Процесуално представителство на Република България пред Европейския съд по правата на човека“, Министерство на правосъдието.

В рамките на срещата изпълнителният директор на НСОРБ посочи, че след разглеждане на темата на заседание на Управителния съвет на Сдружението, позицията по проекта на план за действие съдържа реалните възможности и правомощия на общините и Сдружението. Същата е изпратена до Матю Мори - Генерален секретар на Конгреса. Акцент бе направен върху това, че бележките и коментарите на НСОРБ към деня на срещата не са намерили адекватно отразяване в документа.

Посочено бе, че НСОРБ остава ангажиран партньор и подкрепя усилията за ефективна комуникация и разговори. Въпреки това, предлаганите инициативи трябва да съответстват на националната правна рамка и да зачитат автономията на общините. Сдружението не може да поеме цялата отговорност без подкрепата на държавата.

Участниците от българската делегация в Конгреса представиха добри примери от общините си. Кметът на Каварна посочи, че по отношение на вътрешните процедури за случаи, в които незаконни жилища подлежат на премахване - има установен ред и той е съобразен със съществуващата законодателна база, но

устойчивостта изисква общи национални политики и подкрепа, както и балансираност при удовлетворяване на нуждите на различните групи граждани.

От община Русе бяха приведени примери, с които се даде яснота относно всички видове настанявания, извършващи се по прозрачна процедура, достъпна на страницата на общината. Акцент бе направен върху това, че тези правила се приемат от общинския съвет, а не еднолично от кмета. В тази връзка, част от мерките, споменати в плана за действие на Конгреса, реално се изпълняват, но под други наименования, което трябва да бъде отразено в доклада по подходящ начин.

Кметът на Нова Загора, отбеляза, че държавата вече е предприела важни стъпки в обединяването на системите за образование, здравеопазване и социални услуги. Споделена бе информация за проект, в който участват медиатори, психолози и специалисти по ранно детско развитие, които работят директно с деца и родители и е добра практика, която заслужава популяризиране и подкрепа от националните власти за мултиплициране.

В заключение участниците се обединиха около разбирането, че има още работа по плана за действие и че съвместната работа между Конгреса, държавата и общините е ключът към намирането на устойчиви решения.

Оказване на подкрепа и съдействие на делегацията

НСОРБ е Секретариат на делегацията в Конгреса, и в това си качество оказва постоянна експертна и логистична подкрепа, както и активно съдействие на делегацията при организиране и координиране на участието на членовете в заседанията и проявите. Актуална информация от заседанията на органите на Конгреса за приетите документи, доклади, резолюции и препоръки, както и за събитията и дейностите на Конгреса се разпространяват регулярно чрез електронните издания и комуникационните канали на Сдружението.

През изминалата година, Постоянното представителство на Република България към Съвета на Европа също предоставяше своевременно логистично съдействие на място в Страсбург, като осигуряваше и необходимата съдържателна и техническа подкрепа на членовете на делегацията ни.

С уважение,

Елена Балтаджијева

**Ръководител на българската
национална делегация в Конгреса
Кмет на община Каварна**